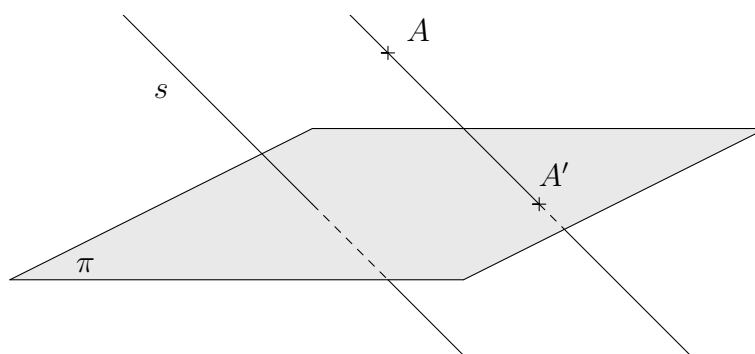

Volné rovnoběžné promítání

Teorie

Ravnoběžné promítání je názorné zobrazení prostoru do roviny, které určíme následujícím způsobem: zvolíme v prostoru libovolnou rovinu π , do které budeme prostor zobrazovat (říkáme jí **průmětna**) a dále zvolíme přímku s , která není s rovinou π rovnoběžná. Tato přímka určuje **směr promítání**.

Libovolný bod prostoru A pak zobrazíme tak, že jím povedeme přímku rovnoběžnou s přímkou s . Obraz (nebo také **průmět**) bodu A je pak průsečík této přímky s průmětnou (viz obr. 1).

Obrázek 1: Sestrojení průmětu bodu A v rovnoběžném promítání

Ravnoběžné promítání zachovává incidenci¹ a dělicí poměr². Nezachovává však obecně délky úseček (ty se mohou prodlužovat i zkracovat) ani velikosti úhlů (např. průměty kolmých přímek nemusí být kolmé).

Průměty složitějších útvarů (např. těles) lze kreslit přímo, stačí dodržovat následující pravidla:

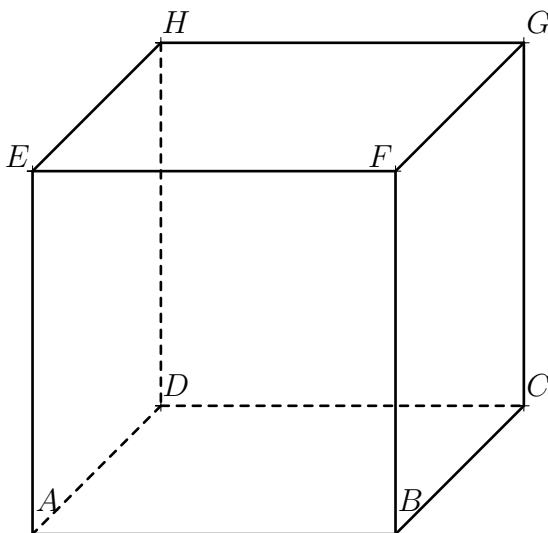
- Shodné a rovnoběžné úsečky se promítají taktéž do úseček, které jsou shodné a navzájem rovnoběžné (příp. je průmětem každé z úseček bod, jsou-li rovnoběžné se směrem promítání).
- Rovinný útvar, který leží v průmětně nebo v rovině s průmětnou rovnoběžné, se promítá do útvaru s ním shodného.
- Úsečky kolmé k průmětně se promítají do úseček, které svírají s vodorovným směrem zvolený ostrý úhel a jsou zkrácené o zvolený poměr.

Protože si v posledním bodu můžeme velikost úhlu i zkrácení zvolit, říká se tomuto promítání **volné rovnoběžné promítání** (zkráceně VRP). V dalším textu budeme však

¹Pokud např. bod A leží na přímce p , průmět bodu A leží na průmětu přímky p .

²Pokud je S střed úsečky AB , je průmět bodu S středem průmětu úsečky AB ; pokud je T bod, který leží v jedné třetině úsečky AB , leží průmět bodu T v jedné třetině průmětu úsečky AB apod.

volit řečenou velikost úhlu 45° a zkracovat úsečky kolmé k průmětně na polovinu jejich skutečné délky. Můžeme tak narýsovat např. průmět krychle na následujícím obrázku 2. Hrany, které jsou skryty stěnami tělesa, jsou rýsovány přerušovanou čarou.

Obrázek 2: Průmět krychle ve volném rovnoběžném promítání (pravý nadhled)

Úlohy

1. Načrtněte ve VRP průmět krychle v pravém nadhledu, levém nadhledu, pravém podhledu a levém podhledu.

Nadále předpokládáme, že všechny rysy (pokud to nebude výslovně uvedeno) zpracováváme v pravém nadhledu.

2. Sestrojte průmět krychle $ABCDEFGH$ ve VRP s délkou hrany 5 cm.
3. Sestrojte průmět pravidelného čtyřbokého jehlanu $ABCDV$ ve VRP s délkou hrany podstavy 4 cm a výškou 6 cm.
4. Sestrojte průmět pravidelného šestibokého jehlanu $ABCDEFV$ ve VRP s délkou hrany podstavy 3 cm a výškou 6 cm.
5. Sestrojte průmět pravidelného trojbokého hranolu $ABCDEF$ ve VRP s délkou hrany podstavy 4 cm a výškou 6 cm.
6. Sestrojte průmět pravidelného čtyřstěnu $ABCD$ ve VRP s délkou hrany podstavy 5 cm.